

Okul Öncesi Eğitimde Ev Ziyaretlerine İlişkin Öğretmen ve Ebeveyn Görüşlerinin Belirlenmesi*

Determining Teachers' and Parents' Attitudes towards Home Visits In Early Childhood Education

Semra ERKAN¹, İlknur TARMAN², Işıl ÖMRÜUZUN³, Yekta KOŞAN⁴, Nilüfer KURU⁵, Sabiha KAYMAK⁶

¹ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D. nsemraerkan@gmail.com

² Turgut Özal Üniversitesi, Ankara Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı. tarmanilknur@gmail.com

³ Ankara-Polatlı Hatice Mevlüt Yılmaz Ortaokulu. i.omruuzun@gmail.com

⁴ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D. yekta_kkosan@hotmail.com

⁵ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D. nilferkuru@gmail.com

⁶ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D. sabiha_9798@hotmail.com

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimde ev ziyaretlerine ilişkin öğretmen ve ebeveyn görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, Konya, Ankara, Mersin ve Manisa illerinde resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan 32 öğretmen ve çocukları bu kurumlara devam eden 32 ebeveyn oluşturmuştur. Katılımcıların görüşleri yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, öğretmenlerin ve ebeveynlerin cevapları içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Çalışmanın sonuçları; öğretmen ve ebeveynlerin, okul öncesi eğitimde yapılan ev ziyaretlerine yönelik birbirine benzer görüşlere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmenler, öncelikle çocuk ve aile hakkında detaylı bilgi edinmek ve sonra okul-aile iletişimini güçlendirmek için ev ziyaretleri gerçekleştirdiklerini belirtirlerken, ebeveynler ev ziyaretlerinden beklentilerinin, öncelikle çocuk ile ilgili bilgi alış-verişinde bulunma ve öğretmenin çocuğu ev ortamında da gözlemleyerek değerlendirmeleri olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmen ve ebeveynler, ev ziyaretlerinin en çok aile ve öğretmenin birbirlerini tanımalarına fırsat verdiğini, okul-aile işbirliğini geliştirdiğini, öğretmen-veli ve çocuk arasındaki iletişimi ve samimiyeti artırdığını ve ev ziyaretleri sırasında öğretmen ve velinin kendilerini rahat ifade ettiklerini bildirmişlerdir. Hem

* Bu çalışma, 11. Congress of Qualitative Inquiry (ICQI), University of Illinois- Urbana-Champaign, May 20-23, 2015 'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

öğretmenler hem de ebeveynler, gerçekleştirilen ev ziyaretlerini verimli bulduklarını, ziyaretlere olumlu ve sıcak baktıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, Okul-aile işbirliği, Aile katılımı, Ev ziyaretleri

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the teachers' and parents' attitudes towards home visits in early childhood education. The study has been conducted on a group composed of thirty-two teachers from Konya, Ankara, Mersin, and Manisa provinces who work in private or public preschools and thirty-two parents of the children who attend these schools. Participants' opinions were collected by using structured questionnaires. During the analysis phase, qualitative research methods have been used, teachers and parents responses were examined by content analysis. Results of this study revealed that parents and teachers have similar opinions about home visits. Teachers indicated that they are planning home visits primarily to obtain detailed information about the child and family, and then to strengthen school-parent communication. Parents expectations from home visits are primarily exchanging of information about the children and teacher evaluations by observing children in their home environment. Teachers and parents stated that home visits give opportunities to know each other, develop school-family collaboration, enhance intimacy and relation between teacher-parent and child, and during the home visits teachers and parents were comfortable while expressing themselves. Both teachers and parents stated that home visits are efficient and the visiting atmosphere is warm and positive.

Keywords: Early childhood education, Parent-school cooperation, Family involvement, Home visits

GİRİŞ

Çağdaş eğitim yaklaşımında okul öncesi eğitim kurumları çocukları yalnız ilkokula hazırlayan, bilgi ve beceri kazandıran kurumlar olarak görülmemekte, aynı zamanda çocukları eğiterek yaşama hazırlamada önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları çocuk eğitiminde önemli olmakla birlikte tek başına yeterli değildir. Aile çocuğun eğitiminde okul kadar önemli bir diğer unsurdur. Okul öncesi eğitim kurumları çocukları yaşama hazırlarken aynı zamanda okul ve aile arasında bir bağ kurarak eğitimin sürekliliğini sağlamalıdır. Okul ve aile arasında olumlu bir bağ kurmak ise ancak başarılı bir okul aile işbirliği ile mümkün olabilmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2004). Aile, çocuğun eğitiminde etkisi olan en önemli oluşumdur ve çocuğun okul başarısında önemli bir yere sahiptir. Giderek artan araştırmalar (Argon ve Kıyıcı, 2012; Gürşimşek, 2003; Sheldon, 2003; Weiss, Caspe ve Lopez, 2006) ailenin, çocuğun gelişimi ve okul başarısı üzerindeki olumlu etkilerini

göstermektedir. Okul öncesi dönemde, aile katılımı özel bir öneme sahiptir. Okul öncesi eğitimin amaçları belirlenirken, çocuk yalnız başına düşünülmemeli, etkili bir okul öncesi eğitim için aile katılımı sağlanarak anne-baba da bu sürecin içine alınmalıdır (Cavkaytar, 2000). Çocuklardaki davranışların kalıcı olabilmesi için okulda verilen eğitimin evde de devam ettirilmesi önemlidir. Bu nedenle aileler eğitimin dışında bırakılmamalı, ailelerle birlikte çalışmak için fırsat yaratılmalıdır. Okul öncesi eğitimde bütünlük ve devamlılığın sağlanması da aile katılımıyla mümkündür (Özcan, 2012). Ailelerin eğitime katılımı, okul-aile işbirliğine de katkı sağlayarak çocuğun kazandığı bilgi ve becerilerin gelişerek okul başarısının artmasını sağlamaktadır (MEB, 2013).

Aile katılım çalışmaları kapsamında yürütülen ev ziyaretleri; aile katılım çalışmalarının önemli bir parçasını teşkil eder. Aileler hakkında en iyi bilgi alma yeri ailelerin evidir. Ev ziyaretleri hem çocuğun bulunduğu ortamı görmek, hem de aile hakkında bilgi edinmek açısından oldukça önemlidir (Çamlıbel Çakmak, 2010). Aile, evine kadar gelen, çocuğuna karşı sorumluluk duyan bir öğretmene daha fazla güvenir ve ilgi gösterir. Ebeveynlerin çocuğuna karşı yaklaşımı, ilgisi ve çocuktan beklentilerini anlamının en iyi yöntemlerinden birisi ev ziyaretleridir. Ev ziyareti sırasında öğretmen; ebeveynlere evde yapılan rutin işleri çocuğun kavram gelişimini desteklemek için nasıl kullanabileceklerini gösterir. Ebeveyni ve çocuğu izler. Okulda verilen eğitimin evde de uygulanıp uygulanmadığını kontrol eder (Çelik, 2005). Meyer ve Mann (2006), ev ziyaretlerinin okul öncesinden ilköğretime geçen çocukların okul başarısına katkılarını araştırmak için 26 öğretmenle görüşme yaparak betimsel bir çalışma yapmışlardır. Öğretmenler ev ziyaretlerinin çocuk ve aile iletişimini güçlendirdiğini bunun yanında ailelerin çocuklarını daha iyi anladığını ev ortamının çocuklarının akademik başarısına olan inançlarını olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan ev ziyaretlerine ilişkin çalışmaların hem sayıca yeterli olmadığı hem de yapılan çalışmaların (Özcan, 2012; Akkaya, 2007; Argon ve Kıyıcı, 2012; Ünüvar, 2010) aile katılım çalışmaları başlığı altında genel bir bakış açısı sunduğu görülmektedir. Ev ziyaretleri üzerine odaklanan az sayıda çalışmanın ise (Yıldız, 2012; Gülcan ve Taner,

2011; Bahçeli Kahraman ve Taner Derman, 2012) öğretmenlerin ev ziyaretlerine ilişkin düşüncelerinin belirlenmesine yönelik olduğu ve öğretmen ve ebeveyn görüşlerini bir arada ele alan bir çalışmanın olmadığı gözlenmiştir. Bu nedenle bu araştırmada, okul öncesindeki ev ziyaretlerinin, hem öğretmen hem de ebeveyn görüşleri açısından ele alınması planlanmıştır. Böylece, öğretmen ve ebeveynlerin ev ziyaretleri hakkındaki görüşlerini karşılaştırarak inceleme fırsatı yaratılmaya çalışılmıştır.

Okul öncesi eğitimde yapılan ev ziyaretleri konusunda öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmadan elde edilen bulguların, araştırmacıların, öğretmen ve öğretmen adayları ve ebeveynlerin dikkatlerinin, okul öncesi eğitim programında yer alan ev ziyaretlerine yoğunlaşmasına katkı sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca öğretmen ve ebeveynlerin ev ziyaretlerine ilişkin görüş ve düşüncelerinin belirlenmesinin alanyazına ve okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen ve idarecilere geri dönütler sağlayacağı beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2013-2014 eğitim- öğretim yılında Konya, Ankara, Mersin ve Manisa illerinde MEB'e bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan 32 öğretmen ve çocukları bu kurumlara devam eden 32 ebeveyn ile yürütülmüştür. Araştırmada, öğretmenlerin "ev ziyaretleri yapıyor" olması; ebeveynlerin ise çocuklarının öğretmeni tarafından "evde ziyaret ediliyor" olması ölçüt olarak belirlenmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin tamamı kadın okul öncesi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bu öğretmenlerin %43,7'si 1-5 yıl, %31,2'si de 6-10 yıl arası mesleki

deneyime sahiptir. Öğretmenlerin %46,8'i 26-30, %25'i ise 31-35 yaş grubundadır. Öğretmenlerin %87,5'i lisans mezunudur ve lisans mezunlarının %50'si üniversitelerin eğitim fakültelerinin okul öncesi eğitimi bölümünden ve %25'i ise Açık Öğretim Fakültesi okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezundur. Katılımcıların %50'si Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarında, %28.1'de özel anaokullarında görev yapmaktadırlar. Öğretmenlerin %50'sinin sınıfında 16-20, %25'inin sınıfında ise 11-15 arasında çocuk bulunmaktadır.

Çalışmada görüşme yapılan ebeveynlerin %84,3'ü annelerden, %15.6'sı babalardan oluşmaktadır. Annelerin %53,1'i 31-35, %21.8'i ise 36-40 yaş grubundadır., Babaların %37,5'i 36-40, %31.2'si de 31-35 yaş grubundadır. Annelerin %56,2'si lisans mezunu, % 12.5'i lise mezunu ve %12.5'i lköğretim mezunudur. Babaların ise; %53,1'i lisans, %18.7'si yüksek lisans mezunudur. Annelerin % 62,5 i çalışırken, babaların tamamı çalışmaktadır. Ebeveynlerin % 65,6'sı iki çocuk, % 18.7'si bir çocuk sahibidir ve % 40.6'sının toplam aylık geliri 3100-4500 TL , % 28.1'nin 1600 -3000 TL, %15.6'sının ise 4600-5500 TL arasındadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Öğretmenlerin ev ziyaretlerine ilişkin görüşlerini belirlemek için, Yıldız (2012) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Ev Ziyaretlerine İlişkin Görüşme Formu” kullanılmıştır. Ebeveynlerin görüşlerini belirlemek için ise Yıldız (2012) 'ın öğretmenler için geliştirdiği görüşme formundan ve literatürden yararlanılarak araştırmacılar tarafından oluşturulan “Ebeveynlerin Ev Ziyaretlerine İlişkin Görüşme Formu” kullanılmıştır. Öğretmen ve ebeveyn görüşme formlarının ilk bölümünde kişisel bilgilere ilişkin öğretmenler için yedi, ebeveynler için dokuz soru bulunmaktadır. Formların ikinci bölümünde ise, öğretmenlerin ve ebeveynlerin görüşlerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış; öğretmenler için dokuz, ebeveynler için sekiz açık uçlu ve hem öğretmenler hem de ebeveynler için dört kapalı uçlu yapılandırılmış görüşme soruları yer almıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan ebeveyn görüşme formlarında yer alan soruların kapsam geçerliliğini sağlamak için alan uzmanı üç

öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuş ve öneriler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Öğretmen ve ebeveyn görüşme formlarının, ev ziyareti yapan beş okul öncesi öğretmeni ve çocuklarının öğretmeni tarafından evde ziyaret edilen beş ebeveyn ile pilot çalışması yapılarak, sorularının anlaşılabilirliği kontrol edilmiştir. Pilot çalışma sonucunda; öğretmen görüşme formunda yer alan bir soru düzeltilmiştir. Daha sonra tekrar uzman görüşü alınarak formlara son hali verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı Mart, Nisan ve Mayıs aylarında Konya, Ankara, Mersin ve Manisa illerindeki resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler ve çocukları bu kurumlara devam eden ebeveynlerden toplanmıştır. Araştırmacılar öncelikle İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden gerekli izinleri aldıktan sonra, okul müdürleriyle görüşerek, araştırmanın amacını açıklamışlar ve öğretmenlerle çalışma yapılması hususunda gerekli izni almışlardır. Ebeveynlere ulaşma konusunda öğretmenlerden yardım alınmıştır. Gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmayı kabul eden öğretmen ve ebeveynlere düşüncelerini istedikleri gibi yazıya dökmelerine fırsat vermesi için soru formları verilerek, formdaki soruları cevaplamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, öğretmenlerin ve ebeveynlerin sorulara verdikleri cevaplar, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, “belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir” (Büyüköztürk vd.,2013, s.240). İçerik çözümlenmesinde veriler kodlanır, kategoriler (temalar) bulunur, kodlar ve temalar organize edilir, bulgular tanımlanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Verilerin analizinde öğretmen ve ebeveynlerin araştırma sorularına verdikleri cevaplar araştırmacılar tarafından tekrar tekrar okunmuş, ilgili literatür taranmış ve uzman görüşü alınarak kodlama anahtarı oluşturulmuştur. Öğretmen ve ebeveynlerin her bir

soruya verdikleri yanıtlar üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Kodlanan veriler, benzerlik, farklılık ve ilişkileri dikkate alınarak kategoriler oluşturulmuş ve veriler kategorilere yerleştirilmiştir. Analiz birimi olarak cümleler kullanılmıştır. Oluşturulan kategoriler için uzman görüşü alınarak güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerin ev ziyaretlerine yönelik düşüncelerine doğrudan alıntılarla yer verilerek, toplanan veriler yorumlanmıştır. Araştırmanın bulgular kısmında doğrudan alıntılara yer verilirken, öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3....vb.; ebeveynler ise E1, E2, E3....vb. şeklinde kodlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerin ve ebeveynlerin ev ziyaretlerine yönelik görüşlerine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin ve Ebeveynlerin Aile Katılım Çalışmalarının Önemi Hakkındaki Görüşleri

Öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarının önemi hakkındaki görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunun (n=24) aile katılımı çalışmalarının çocuk, öğretmen ve aile iletişimini kuvvetlendirdiği yönünde görüş bildirdiği görülmüştür. Bu görüşü, çocukların gelişimini destekler (n=9), çocuğu ve aileyi tanımaya fırsat verir (n=5), ve ailelere okul öncesi eğitimin önemini benimsetmeye yardımcı olur (n=5) görüşleri izlemektedir.

Aile katılımı çalışmalarının çocuk, öğretmen ve aile iletişimini kuvvetlendirdiğini belirten öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; aile katılımı çalışmalarının veliyi eğitim sürecine dahil ettiği, bu yolla eğitimin sürekliliğinin sağlandığı, ailelerin desteği sağlandığında eğitimin kalitesinin artacağı üzerinde durulmuştur.

Ö12 bu konuda, "*Etkili bir şekilde kullanılabilirse aile katılım çalışmaları, veli-öğretmen işbirliğinin kurulmasında çok iyi bir yöntemdir. Aile katılımının çocuğa, aileye ve öğretmene ayrı ayrı katkı sağladığını düşünüyorum. Örneğin; öğretmen ve veli*

arasındaki iletişimi artırarak çocuğun ihtiyaçları daha iyi belirlenebilir'' şeklinde görüş bildirmiştir.

Ebeveynlerin aile katılımı çalışmalarının önemi hakkındaki görüşleri incelendiğinde, ebeveynlerin çoğunluğunun (n=20) aile katılımı çalışmalarının çocuğun gelişimini desteklediği yönünde görüş bildirdiği görülmüştür. Bu görüşü sırasıyla, okul-aile iletişimini güçlendirir (n=13) ve çocuk-aile iletişimini destekler (n=3) görüşleri izlemektedir. Ebeveynlerden sadece biri ise aile katılım çalışmalarının ailelerin kaynaşmasını sağladığını bildirmiştir.

Aile katılım çalışmalarının çocuğun gelişimini desteklediğini belirten ebeveynlerin cevapları incelendiğinde; aile katılım çalışmalarının, çocuğun akademik olarak daha başarılı olmasını sağladığı, öğrenmenin kalıcılığını desteklediği, okul öncesi eğitimin kalitesini artırdığı, çocuğun kendini daha iyi ifade etmesine katkı sağladığı ve çocuğun kendine olan güvenini artırıp mutlu ettiğini ifade etmişlerdir.

E28 bu konudaki görüşlerini,“*Çocuğun gelişimi okul çağına kadar aile içinde devam ediyor. Okul çağı geldiğinde okul, öğretmen ve arkadaş çevresi devreye giriyor. Çocuğun gelişiminde bu değişkenlerin birlikte hareket etmesi, bilgileri paylaşması açısından aile katılım çalışmalarının önemli olduğunu düşünüyorum*” şeklinde belirtmiştir.

Öğretmenlerin Aile Katılımı Çalışmalarını Yapma Durumu ve Ebeveynlerin Aile Katılımı Çalışmalarına Katılım Durumları

Çalışmaya katılan öğretmenlerin hepsi (n=32) aile katılımı çalışmalarını gerçekleştirdiklerini ve aynı zamanda ebeveynlerin hepsi de (n=32) aile katılımı çalışmalarına katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin Aile Katılımı Çalışmalarını Yapma ve Ebeveynlerin Aile Katılımı Çalışmalarına Katılma Sıklığı

Analiz sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğretmenlerden yarıya yakını (n=15) haftada bir kez aile katılımı çalışması yaptığını belirtmiştir. Bunu sırasıyla, iki haftada

bir (n=7), ayda bir (n=7) ve her dönem bir kez aile katılım çalışması yaptığını belirten öğretmenler (n=3) izlemiştir. Ebeveynlerin 17'si her dönem bir kez, 7'si ayda bir, 3'ü iki ayda bir, 3'ü haftada bir ve 2'si de iki haftada bir kez aile katılım çalışmalarına katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin Yaptıkları ve Ebeveynlerin Katıldıkları Aile Katılım Çalışmaları

Öğretmenlerin tamamının (n=32) aile katılım çalışmalarında ev ziyaretlerine yer verdikleri görülmüştür. 29 öğretmenin telefon görüşmeleri, 28 öğretmenin veli toplantıları ve 27 öğretmenin ise bireysel görüşmelere aile katılım çalışmaları içerisinde yer verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerden 25'i ebeveynleri eğitim etkinliklerine katma şeklindeki aile katılım çalışmaları yaptığını belirtirken, 24'ünün fotoğraf paylaşımı yoluyla, 21'inin ise eğitim toplantılarına yer verdikleri görülmüştür. Aile katılım çalışmalarından kitapçıklar-etkinlik örneklerine yer veren öğretmenlerin sayısı 19, haber mektuplarına yer veren öğretmen sayısı ise 17'dir. Çocukların okula geliş-gidiş zamanlarında velilerle yapılan görüşmeler ve yazışmalar yoluyla yapılan aile katılım çalışmalarına 16 öğretmenin yer verdiği görülmüştür.

Ebeveynlerin katıldıkları aile katılım çalışmaları incelendiğinde ise; ebeveynlerden 27'sinin veli toplantılarına katıldıkları belirlenmiştir. 23 ebeveyn, okul içi etkinliklerine katıldığını belirtirken, 22 ebeveynin ise telefon görüşmeleri yoluyla aile katılım çalışmalarına katıldığı ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin 21'i bireysel görüşmelere, 20'sinin de ebeveynlere yönelik eğitim etkinliklerine katıldıkları görülmüştür.

Öğretmenlerin Ev Ziyaretlerini Gerçekleştirme ve Ebeveynlerin Ev Ziyaretlerinin Yapılmasını İsteme Sıklığı

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 26'sı her dönem bir kez ev ziyareti gerçekleştirdiklerini belirtirken, 21 ebeveynin de her dönem bir kez ev ziyareti yapılmasını istedikleri yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Öğretmenlerin Ev Ziyaretlerini Gerçekleştirme Hedefleri ve Ebeveynlerin Ev Ziyaretlerinden Beklentilerine Yönelik Düşünceleri

Öğretmenlerin büyük bir kısmı (n=25) ev ziyaretlerini gerçekleştirme hedefinin çocuk ve aile hakkında detaylı bilgi edinmek olduğunu belirtmişlerdir. Bunu sırasıyla, okul-aile iletişimini güçlendirme (n=4) ve çocukların kendilerini değerli hissetmelerini sağlama (n=2) hedeflerininin izlediği belirlenmiştir. Bir öğretmen ise mecburi olduğu için ev ziyareti yaptığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin ev ziyaretlerini gerçekleştirme hedeflerinden, çocuk ve aile hakkında detaylı bilgi edinme yönündeki cevapları incelendiğinde; ev ziyaretleri ile çocuğu ev ortamında gözlemlemek, aile içi iletişim hakkında bilgi sahibi olmak, eğitimin ev boyutunu değerlendirmek, ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını incelemek ve çocuk ve aile hakkında detaylı bilgi edinerek, çocukta olumlu davranış değişikliği gerçekleştirmeyi hedefledikleri görülmüştür.

Ö8 bu konudaki görüşlerini, *“Ev ziyaretlerindeki öncelikli amacım, çocuğun ailesini ve yakın çevresini daha yakından tanımak ve gözlemlemektir. Aynı zamanda çocuğun ev ortamındaki davranışlarını gözlemlemek, veli ya da çocukla ilgili herhangi özel bir durum varsa bu konu hakkında daha rahat konuşmak ya da bu probleme ortaklaşa çözüm bulmaktır”* şeklinde dile getirmiştir.

Ö20 de bu konuda, *“Çocuğun yaşadığı ortamdaki davranışlarını ve aile bireyleriyle olan iletişimini gözlemlemek ve yaşadığı çevre kültür ve şartları daha iyi anlamayı hedefliyorum”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Ebeveynlerin ev ziyaretlerinden beklentileri incelendiğinde; ebeveynlerin büyük bir kısmının (n=18) ev ziyaretlerinden beklentilerinin çocuk ile ilgili öğretmenle bilgi alış-verişinde bulunmak olduğu görülmüştür. Bunu sırasıyla, öğretmenin çocuğu ev ortamında da gözlemleyerek değerlendirmesi (n=10), öğretmen-çocuk-veli ilişkisinin geliştirilmesi (n=5) ve okuldaki eğitim-öğretim ve sosyal faaliyetler hakkında bilgi almak (n=3) beklentilerinin izlediği tespit edilmiştir. Sadece bir ebeveyn ev ziyaretinden hiç bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir.

E27 bu konuda, “*Öğretmenin çocuk hakkındaki olumlu ve olumsuz düşüncelerini, eksikliklerini, ailenin yapması gerekenleri ve öğretmenin yapmış olduğu etkinlikler hakkında ayrıntılı bilgi vermesini istiyorum. Aynı zamanda ortak olarak yapılabilecek şeyler de belirlenmeli*” şeklinde görüş bildirmiştir.

E29 ise bu konudaki görüşlerini, “*Çocuğumun okul ve sınıf içindeki genel durumunun ve uyumlu olup olmadığının anlatılması, öğretmenin hedeflediği davranışlara birlikte nasıl ulaşacağımız noktasında bilgiler vermesini istiyoruz. Ayrıca öğretmenin aileden bu süreçte neler beklediğini de öğrenmek istiyoruz*” şeklinde dile getirmiştir.

Öğretmenlerin Hangi Çocuğa Ev Ziyareti Yapacağına Nasıl Karar Verdiğine İlişkin Düşünceleri

Öğretmenlerin çok büyük bir kısmı (n=27) ihtiyaç duyan çocuklara ev ziyareti gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Bunu, ailelerinin durumu uygun olanlara (n=11) ve bütün çocuklara (n=7) ev ziyareti gerçekleştirdiklerini ifade eden öğretmenler izlemiştir.

Ev ziyaretlerini gerçekleştirmede önceliği ihtiyaç duyan çocuklara veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; davranış problemleri yaşayan çocukların sıranın başında yer aldığı görülmüştür. Bunu uyum sürecinde zorlanan çocuklar, özel gereksinimli çocuklar, gelişim problemi olan çocuklar, içe dönük ve kendini ifade etmede zorlanan çocuklar takip etmiştir. Bazı öğretmenler iletişim kurmakta zorlandığı çocuklara öncelik tanıdığını, bazıları ise ani davranış değişikliği yaşayan çocuklara ve okula devam sorunu yaşayan çocuklara öncelikli olarak ev ziyareti gerçekleştirdiğini ifade etmişlerdir.

Ö4 bu konuda, “*Uyum sürecinde zorlanan öğrencileri, davranış problemleri yaşayan çocukları ve gelişim geriliği yaşayan çocukları belirleyip, ev ziyareti gerçekleştiriyorum*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Ev Ziyaretlerinin Yararlarına İlişkin Öğretmen ve Ebeveyn Görüşleri

Öğretmenlerin ev ziyaretlerinin yararlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük bir kısmı (n=20) ev ziyaretlerinin aile ve öğretmenin birbirlerini

tanımlarına fırsat verdiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Bunu sırasıyla, çocuğu ev ortamında gözlemlene imkânı sağladığı (n=15), veli ve çocuğun kendisini değerli hissetmesinde rolü olduğu (n=6) ve okul öncesi eğitimin tanıtılmasına olanak (n=3) verdiği yönündeki görüşler izlemiştir.

Ev ziyaretlerinin aile ve öğretmenin birbirlerini tanımlarına fırsat verdiği görüşünü dile getiren öğretmenler, ev ziyaretlerinin aile ve öğretmen arasındaki iletişim ve güven duygusunu artırdığını böylece sıcak ve samimi iletişim kurulduğunu, ev ziyaretleri sırasında öğretmen ve velinin kendilerini rahat ifade ettiklerini, ailelerin beklentilerinin öğrenildiğini, okul-aile işbirliğinin geliştiği ve problem durumunda çözüm sürecinin hızlandığını belirtmişlerdir.

Ö8 bu konuda “*Ev ziyaretleri çocuk ve aile ile daha sıcak ve samimi bir ilişki kurma şansı verdiğinden olumlu adımlar atılmasına vesiledir. Öğretmenin kendini rahat ifade etmesi, velinin kendini daha iyi tanıtması, ifade etmesi açısından yararlıdır*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Ebeveynlerin büyük bir kısmı (n=18) ev ziyaretlerinin öğretmen ve velinin birbirini tanıması konusunda yararlı olduğunu belirtmiştir. Bu görüşü sırasıyla, öğretmen ve aile çocuk hakkında görüş alış-verişinde bulunur (n=14), öğretmenin çocuğu ev ortamında gözlemleyerek değerlendirme imkânı verir (n=9) ve çocuğun kendini değerli hissetmesini sağlar/öğretmenine güveni ve sevgisi artar (n=8) görüşlerinin izlediği görülmüştür. Ebeveynlerin bir kısmı da (n=6) ev ziyaretlerinin özel konuları rahat konuşma konusunda yarar sağladığını belirtmişlerdir.

Ev ziyaretlerinin öğretmen ve velinin birbirini tanımasına fırsat verdiğini belirten ebeveynler, ziyaretlerin öğretmen-veli-çocuk arasındaki iletişimi ve samimiyeti artırdığı, öğretmenin eğitim yaklaşımının daha iyi anlaşılmasına imkan verdiği, okulun işleyişi ve program hakkında ebeveynlerin bilgi sahibi olmalarını sağladığı, ebeveynler ile öğretmenin ortak tutum sergilemesine olanak sağlayarak okul –aile işbirliğini artırdığını ifade etmişlerdir.

E1 bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: “*Ev ziyaretleri, öğretmenin veliyi, velinin de öğretmeni daha yakından tanumasını sağlar.*”

Ev Ziyaretlerinin Güçlüklerine İlişkin Öğretmen ve Ebeveyn Görüşleri

Öğretmenlerin yarısından fazlası (n=18) ev ziyaretlerinin en önemli güçlüğü öğretmen ve ebeveyn için zaman sıkıntısı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bunu ulaşım sıkıntısı (n=14) takip etmektedir. Bazı öğretmenler (n=8) ailenin yaşam şartları ve kültürünün ev ziyaretlerini güçleştirdiğini belirtirken, bazı öğretmenler ise (n=6) ev ziyaretleri sırasında kendilerini güvende hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Bir kısım öğretmen ise (n=5) ev ziyaretleri sırasında ailelerin gereğinden fazla ikramda bulunmalarını ev ziyaretlerinin güçlüğü olarak görmekteylerdir.

Ö5 bu konuda, “*Her çocuğa gidilmesi gerektiğini düşünüyorum bu da öğretmen açısından zaman sorunu yaşatmakta. Tam gün çalışmakta olduğum için hafta sonları ev ziyaretleri yapmak zorunda kalıyorum*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Ebeveynlerin bir kısmı (n=11) ev ziyaretlerinin herhangi bir güçlüğü olmadığını belirtirken bir kısım ebeveyn ise (n=10) ev ziyaretleri için uygun zamanı ayarlamanın güçlüğünden söz etmişlerdir. Yapılan görüşmelerde bazı ebeveynler (n=7) ailenin sosyo-ekonomik durumunun veliyi zor duruma sokabileceğini ve çocuğun ev ortamını öğretmeniyle paylaşmak istemeyebileceğini (n=1) ev ziyaretlerinin güçlükleri olarak gördüklerini bildirmişlerdir.

E11'in bu konudaki görüşleri şu şekildedir: “*Çok güçlüğü olduğunu düşünmüyorum. Planlama iyi yapılırsa verimli geçeceğine inanıyorum.*”

E22 bu konuya ilişkin görüşlerini “*Tüm gün çalıştığımız için müsait olamıyoruz*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin Ev Ziyaretleri Sırasında Ebeveynlere Bilgi Verdikleri Konular ve Ebeveynlerin Ev Ziyaretleri Sırasında Öğretmenlerden Bilgi Vermelerini İstedikleri Konular

Öğretmenlerin çok büyük bir kısmı (n=23), ev ziyaretlerinde ebeveynlere bilgi verdikleri konular arasında ilk sırayı çocuğun okuldaki genel durumunun aldığını belirtmişlerdir. İkinci sırayı da (n=20) ailelere çocuk eğitimi ile ilgili önerilerin izlediği tespit edilmiştir. Bu konuların dışında öğretmenler, çocuğun gelişim özellikleri (n=11), okul öncesi eğitimin önemi, okul öncesi eğitim programı (n=4) ve okulda-sınıfta yapılan etkinlikler (n=3) hakkında da ebeveynleri bilgilendirdiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin ev ziyaretleri sırasında ebeveynlere çocuklarının okuldaki genel durumu hakkında bilgi verdikleri konuların; çocuğun okula-sınıfa uyumu, etkinliklere katılımı, genel davranışları, sorun davranışları, beslenmesi, akademik başarısı ve özel yetenekleri gibi konuları kapsadığı görülmüştür.

Ö5 bu konuda, “*Ev ziyaretleri sırasında çocuğun davranışları, akademik başarısı, yemek ve temizlik konularında bilgi veriyorum*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Benzer şekilde ebeveynlerin çok büyük bir kısmı da (n=29) ev ziyaretlerinde öğretmenlerden öncelikli olarak çocuklarının okuldaki genel durumu hakkında bilgi almak istediklerini ifade etmişlerdir. Bunu sırasıyla, çocuğun gelişim özellikleri (n=28), çocuk eğitimi ile ilgili bilgiler (n=5), okulda yürütülen aile katılım çalışmaları ve etkinlikler (n=4), okulun prensipleri, okul ve sınıf ortamı (n=3) gibi konular izlemektedir.

E4 bu konuda, “*Gelişimi nasıl, sıkıntıları var mı, arkadaşlık ilişkileri nasıl, düzenli olarak yemeğini yiyor mu, çocuğumun daha iyi gelişebilmesi için bizim yapabileceğimiz şeyler var mı, bizim fark edemediğimiz öğretmenin görebildiği özel şeyler var mı? Bütün bu sorular hakkında bilgi almak isterdim*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin ve Ebeveynlerin Ev Ziyaretlerini Nasıl Değerlendirdiklerine İlişkin Düşünceleri

Öğretmenlerin çok büyük bir kısmı (n=27) gerçekleştirdikleri ev ziyaretlerini verimli bulduklarını ve hedeflerine ulaştıklarını (n=27) belirtirken, bazı öğretmenlerin (n=4) ev ziyaretlerinin amacına uygun gerçekleştirilmediğini belirttikleri görülmüştür. Bir öğretmen de bazı velilerin işbirliği yapmadığını bildirmiştir.

Öğretmenlerin ev ziyaretlerini verimli bulduklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde; hedeflerine ulaştıkları, ev ziyaretlerine ailelerin olumlu ve sıcak baktığı, eğitime katkı sağladığı, çocukların adaptasyon problemlerini azalttığı, velilerle olan iletişimi güçlendirdiği, çocuğu daha objektif değerlendirmeyi sağladığını ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca bazı öğretmenler, ev ziyaretleri sırasında not alarak, ev ziyareti formunu doldurdıklarını ve bu bilgileri çocukları değerlendirmede kullandıklarını belirtmişlerdir.

Ö4 bu konuda “*Önceden haber veriyorum, sıcak karşılanıyorum, amacına uygun gerçekleşmesine özen gösteriyorum. Yararlı olduğunu görüyorum*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Gerçekleştirdiği ev ziyaretlerini amacına uygun ve yeterli bulmayan öğretmenlerden biri görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

Ö6, “*Ev ziyaretleri gün havasında geçiyor, anneler öğretmene pasta-börek ikramı yarışına giriyorlar, ziyaretin asıl amacı aşıyor.*”

Ebeveynlerin çok büyük bir kısmı (n=28) öğretmenler gibi ev ziyaretlerini verimli bulduklarını belirtmişlerdir. Bazı ebeveynler (n=7) çocuklarının çok mutlu olduklarını, kendilerini değerli hissettiklerini ve ev ziyaretlerinin çocuklarının öz saygısını geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin bazıları (n=6) öğretmen ile sürekli iletişim halinde bulduklarını belirtirken bazıları da (n=4) ev ziyaretlerinin kısa olduğunu daha uzun sürmesini istediklerini ifade etmişlerdir.

E23 bu konudaki düşüncelerini “Çocuğumun öğretmeni, velinin çok fazla zamanını almayan, çocuk odaklı, amacına uygun ve veliden ikram beklentisi olmayan, verimli bir ziyaret gerçekleştirdi. Hem çocuğumuzun hem de bizim öğretmenimizle olan iletişimimizin güçlenmesini sağladı” şeklinde ifade etmiştir.

Ev Ziyaretlerinin Daha Etkili Olması İçin Neler Yapılabileceğine İlişkin Öğretmen ve Ebeveyn Görüşleri

Öğretmenlerin yarısına yakın bir kısmı (n=12) ev ziyaretlerinin daha etkili olması için maddi-manevi açıdan teşvik edilmeleri konusunda görüş bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla ev ziyaretinden önce planlama yapılması (n=11), ailelerin ev ziyaretlerinin yararları konusunda bilgilendirilmeleri (n=7) ve ev ziyaretlerine idarecilerden birinin katılımı ve hediye ile birlikte gidilmesi (n=5) gerektiği hususunda görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları da (n=4) ev ziyaretlerinin daha sık yapılması şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ev ziyaretlerinin daha etkili olması için öğretmenlerin maddi-manevi açıdan teşvik edilmesi hususunda görüş bildiren öğretmenler aynı zamanda, zaman ve ulaşım probleminin çözülmesinin, haftanın bir gününün planlanmış ev ziyareti günü yapılmasının, sınıf mevcutlarının azaltılmasının gerekliliğine de vurgu yapmışlardır.

Ö24 bu konuda şunları söylemiştir “ Öğretmene destek çıkılabilir, maddi destek sağlanabilir.”

Ö25 bu konudaki görüşlerini “Öğretmene ulaşım imkanı sunulabilir” şeklinde belirtmiştir.

Ebeveynlerin ev ziyaretlerinin daha etkili olarak gerçekleştirilmesi için neler yapılabileceğine ilişkin görüşleri incelendiğinde; ebeveynlerin yarıya yakın bir kısmı (n=11) ziyaretlerin daha sık ve düzenli yapılması yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşü, öğretmenin ziyarete hazırlıklı gelmesi, ciddiye alması, ziyaretin amacına uygun yapılmalı (n=8), ziyaretlere rehber öğretmen de eşlik etmesi (n=3), ebeveynler ve öğretmenlerin doğal olmalı (n=2) şeklindeki görüşler izlemiştir.

E3 bu konuda “Aylık düzenli olarak yapılması ve çocuk- aile ilişkileri hakkında bilgi verilmesi faydalı olur” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin ve Ebeveynlerin Aile Katılımı ve Ev Ziyaretleri ile İlgili Diğer Görüşleri

Öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmı (n=11), aile katılımı ve ev ziyaretlerini öğretmen, çocuk ve aile açısından faydalı gördüklerini belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler (n=7) ev ziyaretleri hususunda öğretmenlere maddi-manevi destek sağlanmasını ve ailelerin aile katılım çalışmaları hususunda bilgilendirilip, teşvik edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Ö15 bu konuda “*Aile katılımı ve ev ziyaretleri çocuk, öğretmen ve aile için farklı bir farkındalık oluyor. Çocuklar kendilerinin önemsendiğini ve kendilerine değer verildiğinin farkına varıyor*” demiştir.

Ebeveynler ise (n=10) okul-aile işbirliği ve çocuğun gelişimi için aile katılımı ve ev ziyaretlerinin önemli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca ebeveynler (n=7) ev ziyaretlerinin daha sık yapılması gerektiğini ifade ederken, bazı ebeveynler de (n=3) diğer velilerle bir araya gelecek aile katılım çalışmaları yapılmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir.

E4 düşüncelerini “*Aile katılımının ve ev ziyaretlerinin çocuğun ve aynı zamanda ailenin gelişim süreci açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Okul-aile bağı kopmadan sıkıntılar çok kısa sürede tespit edilerek giderilmiş oluyor*” şeklinde dile getirmiştir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynlerin ev ziyaretlerine ilişkin görüşleri karşılaştırılarak incelenmiştir. Bulgular, öğretmen ve ebeveynlerin ailelerin çocuğunun eğitim sürecine katılımını önemli ve gerekli gördüklerini göstermiştir. Ancak öğretmenler, aile katılımı çalışmalarının çocuk, öğretmen ve aile iletişimini kuvvetlendirdiğini belirtirken, ebeveynler, aile katılım çalışmalarının çocukların gelişimlerini desteklediğini belirtmişlerdir. Çalışmanın bu bulgusu okul aile dayanışmasının çocukların öğrenme deneyimleri ve akademik başarıları üzerindeki etkisini inceleyen ve aile katılımının çocukların bütün gelişim alanlarını geliştirerek akademik başarılarını artırdığını ortaya koyan pek çok araştırma bulgusuyla benzerlik

göstermektedir (Argon ve Kıyıcı, 2012; Çelenk, 2003; Foster, Lambert, Abbott-Shim, McCarty ve Franze, 2005; Gürşimşek, 2003; Kaysılı-Keçeli, 2008; Sheldon, 2003).

Bulgular, öğretmenlerin yarısına yakın bir kısmının haftada bir kez, yine diğer yarısının da iki haftada bir ve ayda bir kez aile katılımı çalışması yaptığını ancak ebeveynlerin yarısının ise her dönem bir kez bu çalışmalara katıldıklarını ortaya koymuştur. Bu durum ebeveynlerin aile katılımı çalışmalarına sıklıkla katılmadıklarını göstermektedir. Ebeveynlerin eğitim sürecine katılımlarının en çok veli toplantılarına ve okul içi etkinliklere katılım, telefon görüşmeleri ve bireysel görüşmeler şeklinde olduğu, okul ziyaretleri ve konferanslara katılımın düşük olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin ev ziyareti yapıyor olması ölçüt olarak belirlendiğinden, öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarında ev ziyaretlerinden sonra en fazla telefon görüşmeleri, veli toplantıları, bireysel görüşmeler ve ebeveynleri eğitim etkinliklerine katma şeklinde çalışmalar yaptıkları görülmüştür. Öğretmenlerin aile katılımını sağlamak için hangi etkinliklere başvurduğunu araştıran Şahin Tezel ve Turla (2003), çalışmalarında öğretmenlerin %46'sının ev ziyaretleri gerçekleştirdikleri, % 83'ünün ebeveyn toplantıları düzenlediği ve %68'inin bireysel görüşmeler gerçekleştirdiğini rapor etmişlerdir.

Okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek eğitim rehberinde, öğretmenin her bir çocuğa mutlaka ev ziyareti yapması ve bu ziyaretleri mümkün olduğunca yılda iki kez gerçekleştirmesi önerilmektedir (MEB, 2013, s.80).Yapılan bu araştırma, ev ziyaretlerinin yapılma sıklığı konusunda, öğretmenlerin çoğunluğunun her dönem bir kez ev ziyareti gerçekleştirdikleri, ebeveynlerin de yarıdan fazlasının ev ziyaretlerinin her dönem bir kez yapılmasını istediklerini ortaya koymuştur. Buna karşılık ev ziyaretlerinin daha sık yapılması yönünde görüş bildiren ebeveynlerin olduğu da görülmüştür.

Araştırma bulguları; öğretmenlerin ev ziyaretlerini gerçekleştirme hedeflerinin öncelikle çocuk ve aile hakkında detaylı bilgi edinmek ve sonra okul-aile iletişimini güçlendirmek olduğunu, ebeveynlerin ise ev ziyaretlerinden beklentilerinin, öncelikle çocuk ile ilgili bilgi alış-verişinde bulunma ve öğretmenin çocuğu ev ortamında da gözlemleyerek

değerlendirmeleri olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın bu bulgusu diğer bazı araştırma bulguları ile de tutarlıdır. Hebbeler ve Gerlach-Downie, (2002) çalışmalarında, hem ev ziyareti yapan öğretmenler hem de ebeveynlerin öğretmenle kurulan güçlü ilişkinin önemli ve aileler açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda Meyer ve Mann (2006) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin okul aile işbirliğinin geliştirilmesi ve çocukların okul başarılarının artırılması için ev ziyaretlerinin önemli olduğunu ve ev ziyaretlerinin ailelerle olan iletişimlerini güçlendirdiğini tespit etmişlerdir. Çalışma ayrıca, öğretmenlerin çocukları ev ortamlarını gördükten sonra daha iyi anlayabildiklerini ortaya koymuştur.

Araştırmada, öğretmenlerin hangi çocuğa ev ziyareti yapacağına karar verirken ihtiyaç duyan çocuklara öncelik verdikleri görülmüştür. Davranış problemleri yaşayan çocuklar sıranın başında yer alırken bunu uyum sürecinde zorlanan çocuklar, özel gereksinimli çocuklar ve içe dönük, kendini ifade etmede zorlanan çocukların takip ettiği belirlenmiştir. Gülcan ve Taner (2011), yaptıkları çalışmada ilköğretim kurumlarında öğretmen ve yöneticilerin yaptığı ev ziyaretlerinin öğrencinin okula uyumu ve ders başarısını üzerinde olumlu etkisi olduğunu bulmuşlardır.

Çalışmanın bulguları, öğretmen ve ebeveynlerin ev ziyaretlerinin yararları konusunda görüş birliği içinde olduklarını ortaya koymuştur. Öğretmen ve ebeveynler ev ziyaretlerinin en çok aile ve öğretmenin birbirlerini tanımalarına fırsat verdiğini, okul-aile işbirliğini geliştirdiğini, öğretmen-veli ve çocuk arasındaki iletişimi ve samimiyeti artırdığını ve ev ziyaretleri sırasında öğretmen ve velinin kendilerini rahat ifade ettiklerini bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmen ve ebeveynler ev ziyaretlerinin, çocuğun gelişimini desteklediği, çocuğun ve velinin kendisini değerli hissetmesini sağladığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu literatürdeki diğer araştırma bulgularıyla (Ömeroğlu ve Can Yaşar 2005, Gülcan ve Taner (2011), Yıldız (2012) paralellik göstermektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenler ve ebeveynlerin ev ziyaretlerinin güçlükleri konusunda görüş birliği içinde oldukları görülmüştür. Hem öğretmenler hem de ebeveynlerin büyük bir kısmı ev ziyaretleri için uygun zamanı ayarlama konusunda sıkıntı

yaşadıklarına değinmişlerdir. Öğretmenler buna ek olarak ulaşım ve ailenin sosyal, ekonomik ve kültürel durumlarından kaynaklanan güçlükleri belirtmişlerdir. Ebeveynlerin bir kısmı ise ev ziyaretlerinin ‘herhangi bir güçlüğü olmadığı’ şeklinde görüş bildirmişlerdir. Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010), ailelerin sosyal, kültürel ve ekonomik durumları, eğitim düzeyleri, ulaşım engelleri ve çalışma koşullarının verdiği zaman sıkıntısı gibi etkenlerin aile katılımı çalışmalarını engellediğini belirtmiştir. Güven (2011) yaptığı çalışmada öğretmenlerin, ev ziyaretlerinin önemini farkında olduklarını ancak zaman konusunda sorun yaşanmazsa ziyaretleri daha iyi planlayacaklarını ifade ettiklerini bildirmiştir. Yıldız (2012) da yaptığı çalışmada benzer sonuca ulaşmıştır. Çalışmada, öğretmenler en çok zaman sıkıntısını ev ziyaretlerinin güçlüğü olarak görmüşlerdir. Ulaşım sıkıntısını dile getiren öğretmenlerin oranı ise % 43.3 ‘dür.

Araştırmanın bir diğer bulgusu da öğretmenlerin ve ebeveynlerin ev ziyaretleri sırasında görüşülen konulara ilişkin görüşlerinin örtüşmesidir. Öğretmenlerin ebeveynlere bilgi verdikleri konuların başında çocuğun okuldaki genel durumunun geldiği görülmüştür. Bu hususta ebeveynler de ev ziyaretleri sırasında öğretmenlerden çocuklarının okuldaki genel durumu hakkında bilgi vermelerini istedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Ev ziyaretleri sırasında öğretmenlerin ikinci olarak ailelere çocuk eğitimi ile ilgili öneriler verdiklerini, sonra ise çocuğun gelişim özellikleri ve okul öncesi eğitimin önemi ve program hakkında aileyi bilgilendirdikleri belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırma bulguları ile tutarlıdır. Yıldız çalışmasında (2012), ev ziyaretleri sırasında öğretmenlerin ebeveynlere, çocuğun davranışları, okuldaki uyumu, öğretmeni ve arkadaşları ile olan ilişkisi, okulda yapılan etkinlikler ve evde de ailelerin uygulayabilecekleri etkinlik örnekleri, oyunlar ve ayrıca çocukların gelişim özellikleri, okul öncesi eğitimin önemi, okul öncesi dönemde yaşanabilecek sıkıntılar ve problemlere çözüm önerileri hakkında bilgi verdiklerini tespit etmiştir.

Bulgular, öğretmen ve ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan ev ziyaretlerini nasıl değerlendirdikleri konusundaki görüşlerinin benzerlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Hem öğretmenlerin hem de ebeveynlerin büyük bir kısmı ev

ziyaretlerini verimli bulduklarını ve hedeflerine ulaştıklarını, ziyaretlere olumlu ve sıcak baktıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler ve ebeveynler, ev ziyaretlerinin öğretmen-aile iletişimini güçlendirdiğini, çocuğun gelişimine ve eğitimine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Yapılan bazı araştırmalar da ev ziyaretlerinin olumlu etkilerine dair bulgulara ulaşmıştır. Gülcan ve Taner (2011), ev ziyaretlerinin çocuğun okula uyumu ve ders başarısı üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu belirtmiş, Abbak (2008) ise yaptığı çalışmada ailelerin öğretmenleri evlerinde görmekten memnun olduklarını bulmuştur. Bahçeli Kahraman ve Taner Derman (2012) çalışmalarında, öğretmenlerin, gerçekleştirdikleri ev ziyaretleri için ailelerden olumlu geribildirimler aldıklarını bildirmişlerdir. Meyer ve Mann (2006), ev ziyaretlerinin öğretmenlerin gelecekte aile ve çocuk ile kuracakları etkileşimleri olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir.

Ev ziyaretlerinin daha etkili olarak gerçekleştirilmesi için öğretmenler ilk sırada kendilerine maddi-manevi teşvik sağlanması konusuna değinirken, ebeveynler ev ziyaretlerinin daha sık ve düzenli yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Diğer yandan öğretmen ve ebeveynler ev ziyaretlerinin planlı ve amacına uygun yapılması gerektiği hususunda aynı görüşü paylaşmışlardır. Bu doğrultuda Byrd (2012) ve Çamlıbel Çakmak (2010), ev ziyaretlerinin amacına ulaşabilmesi için planlı yapılmalarının önemli olduğunu belirtmişler, ailelerle rahat ve samimi bir iletişimin sağlanması için, ev ziyareti, amacı ve süresi hakkında ailenin önceden bilgilendirilmesi, randevu alınması ve öğretmenin hazırlıklı gitmesinin gerekli olduğunu vurgulamışlardır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçları, ebeveynlerin eğitim sürecine katılımlarının önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Çalışmanın bulguları, öğretmenlerin ve ebeveynlerin ev ziyaretleri konusunda genellikle benzer görüşlere sahip olduklarını göstermiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Aile katılım çalışmalarının sadece veli toplantıları, sınıf içi etkinliklerine katılım ve telefon görüşmeleri ile sınırlı kalmadığı ebeveynlere açıklanabilir ve diğer aile katılım programları hakkında ebeveynler bilinçlendirilebilir.
- Öğretmenlerin aile katılımı programları hakkında daha detaylı olarak bilgi sahibi olmaları için hizmet-içi eğitim kursları düzenlenebilir.
- Ev ziyaretlerinin öğretmen, çocuk ve aile üzerindeki rolüne ilişkin daha çok araştırma yapılabilir.
- Öğretme adaylarının bu konuda daha fazla bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri sağlanabilir.
- Ev ziyaretlerinin önemi hakkında toplumda farkındalık oluşturmak amacıyla, görsel ve yazılı medya ile iş-birliğine gidilebilir.
- MEB, ev ziyaretlerinin amacına uygun, düzenli ve planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirleri alabilir.
- Ev ziyaretlerinin etkili olarak gerçekleştirilebilmesi için öğretmenler maddi ve manevi açıdan desteklenebilir.
- Öğretmenler, ev ziyaretlerinin sonuçlarını kayıt altına alarak, çocuğun gelişimini izleme ve değerlendirmede kullanmaları konusunda teşvik edilebilir.

KAYNAKLAR

- Abbak, B. S. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Programındaki Aile Katılımı Etkinliklerinin Anasınıfı Öğretmenleri ve Veli Görüşleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Akkaya, M. (2007). *Öğretmenlerin ve Velilerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılımı Çalışmalarına İlişkin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Argon, T., ve Kıyıcı, C. (2012) İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.

- Bahçeli Kahraman, P. ve Taner Derman, M. (2012). The Views of Primary and Preschool Education Teachers About Home Visiting: A Study in Turkey. *The Online Journal of Counselling and Education*, 106.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (15. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Byrd, D. (2012). Conducting Successful Home Visits in Multicultural Communities. *Journal of Curriculum and Instruction*, 6(1), 43-54.
- Cavkaytar, A. (2000). Okul Öncesi Eğitimde Okul, Aile, Çevre İşbirliği. Yayımlandığı Kitap Ş. Yaşar (Editör), *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri* (133-143). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Çağdaş, A., ve Seçer, Z. (2004). *Mutlu ve Sağlıklı Yarınlar İçin Anne – Baba Eğitimi*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2010). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 1-17.
- Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. *İlköğretim-Online*, 2(2), 28-34.
- Çelik, N. (2005). *Okul- Aile İşbirliğinde Yaşanan Sorunlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Erdoğan, Ç., ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399-431.
- Foster, M. A., Lambert, R., Abbott-Shim, M., McCarty, F., ve Franze, S. (2005). A Model of Home Learning Environment and Social Risk Factors in Relation to Children's Emergent Literacy and Social Outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 20, 13-36.
- Gülcan, M., ve Taner, N. (2011). Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretimde Ev Ziyaretinin Okul Başarısına Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 129-144.
- Gürsimsek, I. (2003). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı ve Psiko-Sosyal Gelişim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 125-144.
- Güven, G. (2011). *Farklı Eğitim Modelleri Kullanılarak Uygulanan Aile Eğitim ve Aile Katılım Programlarının Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uygulamalarına ve Ebeveynlerin Görüşlerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hebbeler, K., ve Downie, S. (2002). Inside The Black Box of Home Visiting: A Qualitative Analysis of Why Intended Outcomes Were Not Achieved. *SRI International* (28-51). CA, USA.

- Kaysılı-Keçeli, B.(2008).Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83.
- MEB (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile Destek Rehberi-OBADER*. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Meyer, J.A., ve Mann, M.B. (2006). Teachers' Perceptions Of The Benefits Of Home Visits For Early Elementary Children. *Early Childhood Education Journal*, 34(1),93-97.
- Ömeroğlu, E. ve Can Yaşar, M. (2005). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, (62), 3.
- Özcan,Ç. (2012). *Okul Öncesinde Aile Katılımı İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyi Arasındaki İlişkinin Anne-Baba Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Sheldon, S. B. (2003). Linking School-Family-Community Partnerships in Urban Elementary School to Student Achievement on State Tests. *The Urban Review*, 35(2), 149-165.
- Şahin Tezel, F. ve Turla, A. (2003). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Aile Katılımı Çalışmalarının İncelenmesi. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı ve Bildiri Kitabı. 1*, 379-392.
- Ünüvar, P. (2010). Aile Katılım Çalışmalarına Yönelik Ebeveyn Ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730.
- Weiss, H.B., Caspe, M. ve Lopez, M.E. (2006). Family Involvement in Early Childhood Education.HarwardFamily Research Project (HFRP). <<http://www.hfrp.org/publications-resources/browse-our-publications/family-involvement-in-early-childhood-education>> (2014, Temmuz 18)
- Yıldırım A.,ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2012). *Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Ev Ziyaretlerinin İşlevselliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Nevşehir İli Örneği)*.Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

SUMMARY

The purpose of this study is to determine teachers' and parents' attitudes towards home visits in early childhood education. The study has been conducted on a group composed of thirty-two teachers from Konya, Ankara, Mersin, and Manisa provinces who work in private or public preschools and thirty-two parents of the children who attend these schools. Participants opinions were collected by using structured questionnaires.

During the analysis phase, qualitative research methods have been used, teachers and parents responses were examined by content analysis.

Findings of the study are summarized as follows:

- *Teachers have stated that family participation efforts strengthen communication between the child, the teacher, and the family. Whereas parents have stated that family participation efforts help support children development.*
- *The participation of the parents in the education process is mostly done by parents meetings, school activities, telephone calls, and personal meetings. It has been found that school visits and participation in conferences are at a low rate. On the other hand it is seen that teachers do mostly telephone calls, parents meetings, personal meetings, and including parents in education activities followed by home visits.*
- *The study findings have revealed that the priority of the teachers' home visits is to acquire detailed information about the child and family and then to strengthen school-family communication. The parents' expectations of the home visits are first of all to exchange information about the child and for the teacher to assess by examining the child in their home environment. This finding of the study is also consistent with some of the other study findings. Some studies have stated that both teachers who go on home visits and parents have found that setting up strong relationships with the teacher is important and helpful for the family.*
- *This research's results revealed that teachers give priority to children in need especially children with behavioral problems, and then in turn children with adaptation problems, children with special needs, introverted children and children who have difficulty while expressing themselves while visiting home.*
- *Teachers and parents who participated in the study were in consensus about the difficulties of home visits. Both teachers and the majority of parents mentioned that they have difficulty in setting up a convenient time for home visits.*
- *The opinions of teachers and parents discussed during the home visits overlap with each other. Giving information to parents about the general situation of children in school was primary topic to teachers, in this respect, parents also expressed opinion that they want to provide information about the general situation of children in school from teachers during home visits.*
- *Another finding of this study is that both teachers and parents agreed on the efficiency of home visits and that they lean towards home visits. Teachers and parents stated that home visits strengthen the teacher-parent communication, and contribute to child's development and education.*

- *While teachers touched upon the moral and material support for them to make home visits more efficient, parents have expressed the opinion that home visits should be more frequent and regular. On the other hand teachers and parents have shared the same opinion on home visits should be carried out according to the plan and purpose.*

The results of the study highlighted the importance of parents' participation in the education process. The findings of the study showed that teachers and parents generally have similar views regarding home visits.